

*Я. О. Піонтковська, Національний банк України, м. Київ*

## **АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ УРІВНОВАЖЕННЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ**

Рівновага є одним із ключових (фундаментальних) принципів дослідження економічних процесів. У навчальній літературі ринкова рівновага переважно досліджується за допомогою моделей, які відображають взаємодію попиту та пропозиції у процесі формування рівноважної ціни. На нашу думку, даний погляд на ринкову рівновагу є досить спрощеним і повинен використовуватись переважно для навчальних цілей. У наукових дослідженнях концепцію економічної рівноваги доцільно використовувати з точки зору авторського підходу до вивчення економічних процесів. У даному дослідженні поняття "рівновага" використовується як узагальнений критерій аналізу тенденцій грошово-кредитного ринку України. Даний критерій застосовується для комплексної оцінки рівня стабільності, збалансованості та ефективності параметрів кон'юнктури грошово-кредитного ринку та показників його ключових суб'єктів (комерційних банків).

Представники Національного банку України та інші дослідники проявляють перманентну цікавість до вивчення тенденцій розвитку грошово-кредитного ринку України. Однак практично відсутні наукові дослідження, спрямовані на аналіз показників даного ринку у контексті оцінки рівня його урівноваженості.

Отже, вважаємо за доцільне проводити аналіз актуальних тенденцій, що істотно впливають на рівень урівноваженості грошово-кредитного ринку України, за трьома напрямками: 1) дослідження ключових показників даного ринку в аспекті реалізації грошово-кредитної політики НБУ (акцент робився на оцінці досягнення ключових цілей грошово-кредитної політики); 2) аналіз ролі грошово-кредитного ринку у забезпеченні макроекономічних балансів; 3) оцінка ефективності та стійкості банків другого рівня як основних суб'єктів даного ринку (досліджувались основні індикатори фінансової стійкості, які розраховувались НБУ відповідності до методології МВФ).

За результатами вивчення першого напрямку зроблено висновок, що інтенсивне використання валютного каналу емісії обумовлюватиме подальшу необхідність застосування валютних інтервенцій та інших інструментів монетарної політики, спрямованих на валютний сегмент грошово-кредитного ринку, для стерилізації та регулювання грошової маси. Як наслідок, знижується вплив інструментів монетарної політики НБУ через регулювання грошової маси на показники інфляції.

Дослідивши другий напрямок, ми встановили, що рівноважний стан, до якого наближається грошово-кредитний ринок України, не є достатньо ефективним в аспекті забезпечення сталого економічного зростання. За результатами вивчення третього напрямку зроблено висновок, що зниження ефективності та досить високі ризики за активними банківськими операціями

не дозволяють охарактеризувати стан комерційних банків України, як рівноважний.

Отже, складно зробити однозначні висновки щодо рівня урівноваженості грошово-кредитного ринку України. З одного боку, спостерігається цілий ряд позитивних тенденцій:

досягаються цільові показники щодо інфляції, забезпечується стабільність національної валюти;  
наближаються до об'єктивних (рівноважних) рівнів певні монетарні показники (швидкість обігу грошей, грошовий мультиплікатор, частки готівки у грошовій масі, рівень монетизації);  
забезпечується прийнятний рівень валютного ризику та ризику ліквідності банків другого рівня, а також поступово відновлюється прибутковість банківського бізнесу.

З іншого боку, нами виокремлено негативні тенденції розвитку грошово-кредитного ринку України:

урівноваження окремих монетарних параметрів недостатньо сприяє макроекономічному зростанню;  
відсутність достатніх можливостей у НБУ економічними інструментами грошово-кредитної політики через регулювання обсягу грошової маси впливати на рівень інфляції;  
досить високі ризики за активними банківськими операціями, а також не завершеність процесу "очищення" кредитних портфелів банків від неякісних кредитів.

Потрібно підкреслити, що Національний банк України здійснює переважно позитивний вплив на рівень урівноваженості національного грошово-кредитного ринку. Однак не всі проблеми, пов'язані із забезпеченням ефективної рівноваги даного ринку, можна вирішити монетарними методами, які застосовує центральний банк. Вирішення більшості зазначених проблем можливе лише при здійсненні комплексних заходів у межах державної економічної політики в цілому.